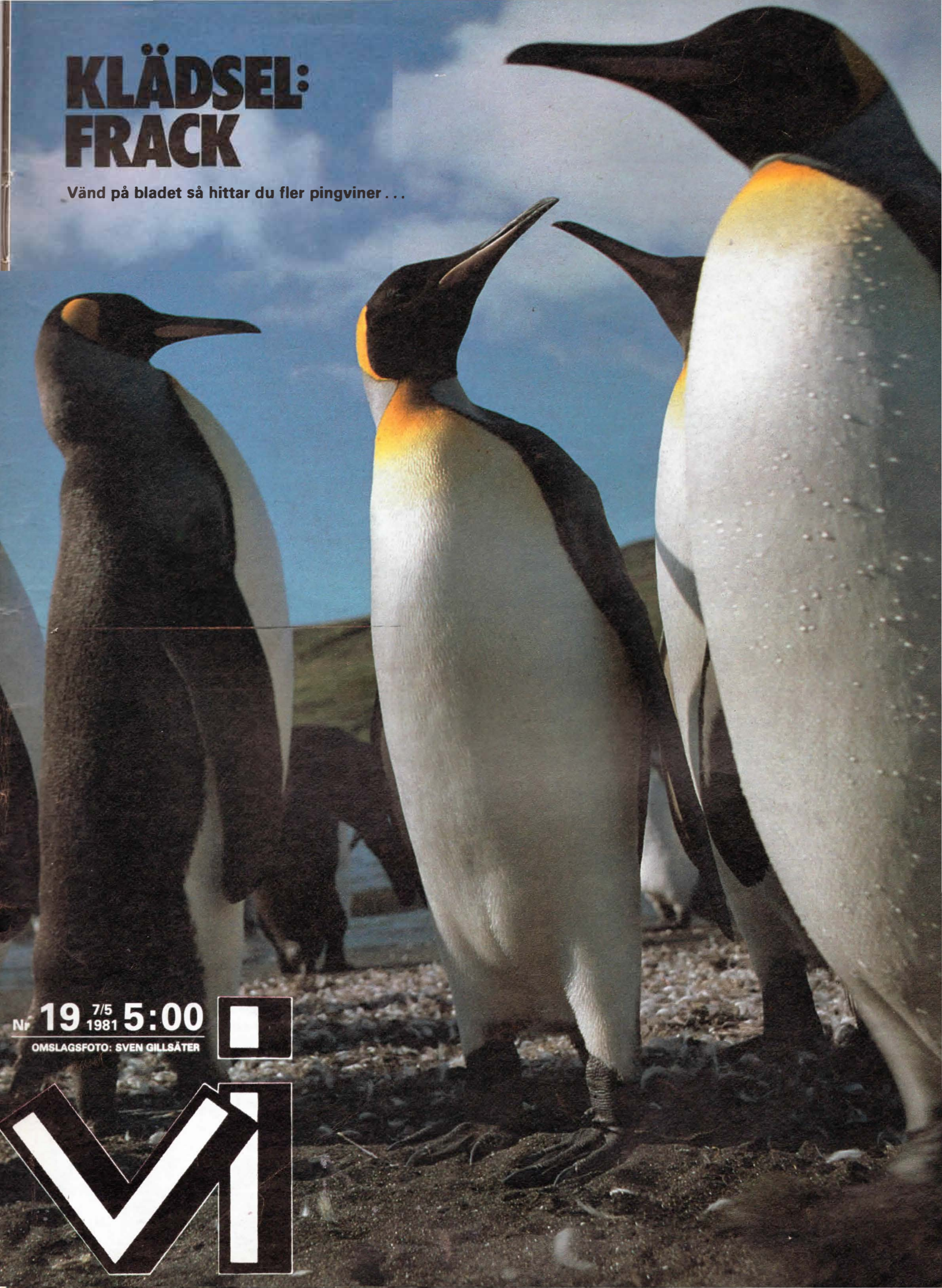

KLÄDSEL: FRACK

Vänd på bladet så hittar du fler pingviner . . .

Nr 19 ^{7/5} 1981 5:00

OMSLAGSFOTO: SVEN GILLSÅTER

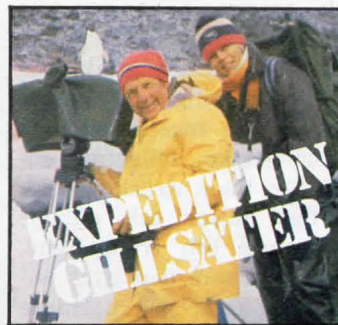

På Grisöns pingvinstänkta redd...

Välkomna till kungspingvinernas huvudstad! Ett litet nätt samhälle av Göteborgs storlek, med en halv miljon pingviner. De flesta är klädda i frack, men här och där i kolonin driver »hippiegäng» av långhåriga, välgödda ungdomar

TEXT OCH FOTO: SVEN OCH BJÖRN GILLSÄTER

□ Vår landstigning på Ile aux Cochons, Grisón, var hisnande. Sjön gick hög. Sydiniska oceanen yrde in över gummibåten och propellern kämpade i tångskogarnas virrvarr. Klipporna var både vassa och hala.

En fransman i vårt sällskap missade och försvann med kikare och kameror i skumvirvlarna. Han dök upp igen, men dan var redan förstörd.

Men Björn och jag tog oss i land och fick en fantastisk upplevelse som välkomna Vänd

Nedan: En ettårig pingvin på playan. Vid den åldern är pingvinungarna nästan monstruöst övergödda och överdragna med en »valppäls» i brunt.

I pubertetsåldern ser pingvinerna nästan löjlga ut, med duntappar som hänger kvar

När en av föräldrarna kommer hem från fisketuren vidtar en fascinerande familjeceremoni, med bugningar, putsande, trumpetande och pussande. Efter en timme är det dags för

ruvningsbytet. Ägget petas försiktigt över till den andra och hudfliken rullas på.

gäster i världens tätast befolkade kungspingvinkoloni, med en halv miljon fåglar. Flera hektar naken bergssluttning var packad av blåskimrande kungspingviner. Kilometerlånga gator ledde ner från pingvinstaden till »hamnen» och »playan». Trafiken var intensiv. Det var en nästan övermäktig syn och vi drabbades av handlingsförlamning.

Den bröts först när vi blev fascinerade åskådare till en märklig familjeceremoni på bara ett par meters avstånd. Det var en hemvändande make som kom för att byta av sin maka med ruvnningen.

Han kom med glänsande

vitt bröst, djupsvart huvud och orange haklapp. Allt vältvättat efter fjorton dagar i ett rent och näringsrikt hav med nära nollgradig temperatur. Han togs emot med entusiastiska hälsningsprocedurer. Båda sträckte öpphörligt halsar och näbbar mot skyn och trumpetade, samtidigt som den nyss anlända »fätade» sig närmare och närmare den som stod med ägget på fötterna.

Kungspingvinen ruvar ett enda stort, klotrundt ägg. Det förvaras ovanpå de väl utbredda simfötterna och täcks av en större hudflik, som rullas över och omkring ägget. I 55 dygn pågår ruvnningen,

som delas upp mellan hane och hona. Ledigheten används till fiske av i synnerhet mindre bläckfiskar.

De ömma förberedelserna för ruvningsbytet tog en timme. Försiktigt petades så ägget över från den ena fågelns breda fötter till den andres. Skyndsamt rullades fliken över, varefter båda jublade och bugade sig för varann. Ingen jättelabb hade hunnit emellan. De är annars beredda att störtdyka just i det känsligaste ögonblicket och med näbben stöta undan ägget utanför ägarnas räckvidd.

Hamnen och playan var samma strandsträcka för lle

aux Cochons pingvinstad. Ingen kan komma på oss med överdrifter om vi påstår att det fanns omkring 100 000 kungspingviner på stranden dagarna i ända. De vilade ut efter fångstfärden. De badade i saltvattenpoolerna innanför strandbranten. De stod länge under överläggningar innan de vågade ta kastet ut i dyningarna. En del doppade huvudet i vattnet. Andra kände sig för med ena foten, men tycktes ångra sig igen.

Pingviner och människor har förvånansvärt mycket gemensamt trots avstånden i släktregistret. □

Se även sid 52—53

Pingvinernas huvudstad:

Barnvänligt — men många faror

□ Grisön, Ile aux Cochons, är verkligen svårantaglig. För oss människor. Och vad har vi där att göra? Det är ingen plats där vi har förutsättning att överleva. Klimatet är kärvt. Växtligheten ringa. Jorden urvattnad. Inga naturtillgångar. Att bli skeppsbruten på den ön är inget att stå efter...

Människan har gjort försök att kolonisera Ile aux Cochons. Amerikanska säljgare härjade här längs stränderna i slutet av 1800-talet och satte bl a iland några grisar för att ha fläsk vid senare återkomst. Grisarna har endera jagats till sista exemplaret eller också dött ut på

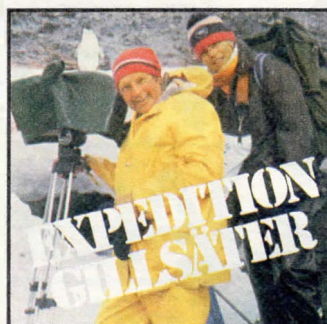
grund av det även för svin odrägliga klimatet.

Ile aux Cochons ingår i ögruppen Crozet — tre större öar som täcker ungefär tio mil hav i öst-västlig riktning mellan breddgraderna 45 och 46 syd.

Grisön är verkligen pingvinernas huvudstad med samma invånarantal som storkommunen Göteborg, dvs ungefär en halv miljon.

En del av pingvinernas ungar förlorar förstasina föräldrar och vissa år är dödligheten stor i kolonin, tex på grund av felslaget fiske. Förruttnelseprocessen är lång eftersom bakteriefloran blåser iväg med de ofta återkommande orkanerna. På sina ställen vandrade Björn och jag fram över lager på lager av döda pingviner.

Renhållningen sköts annars av de mängder av jättelabbar som ständigt patrullerar tätt över kolonifolket. Svaga ungar, obevakade ungar, ägg och döende kungspingviner plockas omedel-

bart upp av jättelabbar eller jättestormfåglar.

Barnomsorgen är annars fint utvecklad. När båda föräldrarna efter några månader ger sig ut på fiske, samlas barnflockarna till månghövadade gäng som hålls under uppsikt av någon eller några hemmavarande. Trots den fantastiska mängden individer hittar hemvändande alltid rätt på sin unge.

Det går så lång tid mellan ägg och sjövärdig unge — nästan två år — att föräldrarna skrider till häckning bara varannat år.

Uppsynen hos de halv-vuxna pingvinerna är lite förvirrad. Kanske med all

rätt. De ska strax ner till hamnen och ta språnget ut i sitt rätta, men ack så farliga element: havet, som tar emot kyligt och oroligt, med späckhuggare och leopardsälar.

I rad på den sista dyningskammen mot stranden vältrar sig tre glänsande svartvita späckhuggare. Just i det ögonblick vägen välter rullar de synkront över till nästa inkommande dyning. Så oerhört skickligt. Vi kan inte se hur de fångar de olyckliga kungspingviner som är på väg att landa men vi föreställer oss att de manövrerar med det väldiga gapet på vid gavel och bara sväljer bytet helskinnat.

När de fullastade pingvinerna är beredda att ta land är de för några sekunder förblindade eftersom deras syn just då skall modifieras från undervattensseende till landseende, vilket ju medför lite optiska omställningsproblem. Många faller offer för havsdjupens rovridare som specialiserat sig på diet på kungspingviner. □

CHIQUITA. MELLANMÅL
I NATURLIG FÖRPACKNING.

Det godaste som finns, finns i naturlig förpackning. Inslaget i sin gula glada färg. Härligt, läckra Chiquita, fylld av allt det goda naturen ger. Att det verkligen är en Chiquita, bananernas banan, ser du på det välkända blå Chiquitamärket.

Chiquita,
100 56 Stockholms Frihamn

Pingvin
och människa:

De flesta arterna kan räddas

□ I tusentals år levde människor och pingviner i balanserad samexistens i de sydligaste utposterna på vår jord.

De tidiga europeiska upptäcktsresorna, skattsökare, äventyrare, säljägare och valfångare förändrade de godtrogna pingvinernas situation.

Tusentals pingviner slaktades för köttets skull. Hundratalsentals drevs ihop och klubbades ihjäl för att sedan kokas till olja. Säljägarna satt iland grisar på de avlägsna öarna och dessa kom att mumsa i sig pingviner tills kolonierna var tömda.

Så kom oljespillet som en lömsk mara över haven och Sydafrikas tidigare nästan oräkneliga mängder av jackasspingviner reducerades med 90 procent.

Vissa pingvinarter har reducerats på grund av människans överfiskning i deras näringsområden. Och miljögifterna kan numera spåras i pingvinernas ägg ända nere i Antarktis.

Av det södra halvklotets 17 pingvinarter (den nordligaste pingvinen, galapagospingvinen, sitter grensle på ekvatorn) är det dock bara ett fåtal som i dag anses utrotningshotade. Dit hör Humboldt-pingvinen, som numera har svårt att hitta föda i den tidigare så fiskrika Peruströmmen och svårt att finna boplatser eftersom guanoöarna, där de grävde sina bohålor, har hårdexploaterats. Dit hör glasögon- eller jackasspingvinen i Sydafrika, som farit mycket illa på grund av ständiga oljeutsläpp.

I övrigt hävdar sig arterna ganska bra och numera åternjuter de flesta pingvinkolonierna effektivt skydd från världnationernas naturvårdsmyndigheter. □

Spänd?

Det finns ett mildt lugnande läkemedel som ger Dig möjlighet att på ett oskadligt, ej vanebildande sätt "gå ner i varv".

Läkemedlet heter *Baldrian-Dispert*® och är framställt ur vänderotsplantan *Valeriana officinalis*. Den lugnande effekten hos *Valeriana* är känd sedan hundratals år tillbaka och den ingår som beståndsdel i ett flertal receptbelagda läkemedelsberedningar.

Baldrian lugnar utan att framkalla trötthet och är lämpligt att använda vid *tillfälliga* besvär såsom nervös oro och koncentrationssvårigheter, rampfeber och lindrig form av insomnings-svårigheter samt nervösa problem i samband med kroppssjukdom. Vid långvariga besvär bör alltid läkare kontaktas.

Innehållsdeklaration:

1 dragé innehåller 45 mg valeriana.

Doserings:

1 - 3 dragéer 3 ggr dagligen eller vid behov

(Baldrian-Dispert är ett ganska krångligt namn. Riv gärna ur annonsen och ta med till apoteket).

**Baldrian är ett inregistrerat,
receptfritt läkemedel mot tillfällig oro
och insomnings-svårigheter.
Säljs bara på apoteket.**

MEDA
Meda AB, Göteborg.